

|

61999J0389

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (viides jaosto) 10 päivänä toukokuuta 2001. - Sulo Rundgren. - Ennakkoratkaisupyyntö: Rovaniemen hallinto-oikeus - Suomi. - Sosiaaliturva - Eläkkeensaajan velvollisuus suorittaa sosiaaliturvamaksuja, kun hän on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon ennen asetusten N:o 1408/71 ja N:o 1612/68 voimaantuloa - Asuinvaltion oikeus periä sosiaaliturvamaksuja toisen jäsenvaltion suorittamista vanhuus- ja työkyvyttömyysetuuksista - Vaikutukset, joita on pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaisella vastavuoroisella luopumisella sairaus- ja äitiysetuuksista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. - Asia C-389/99.

Oikeustapauskokoelma 2001 sivu I-03731

Tiivistelmä

Asianosaiset

Tuomion perustelut

Päätökset oikeudenkäyntikuluista

Päätöksen päätösosa

Avainsanat

1. Siirtotyöläisten sosiaaliturva - Yhteisön säännöstö - Henkilöllinen soveltamisala - Eläkkeellä oleva virkamies, joka saa eläkettä muusta jäsenvaltiosta kuin asuinvaltiostaan ja johon sovelletaan asuinvaltiossaan asetuksen 1408/71 piiriin kuuluvia säädöksiä, kuuluu asetuksen soveltamisalaan - Työntekijöiden vapaa liikkuvuus - Asetuksen N:o 1612/86 soveltumattomuus

(Neuvoston asetukset N:o 1612/68 ja N:o 1408/71)

2. Siirtotyöläisten sosiaaliturva - Sairausvakuutus - Muun jäsenvaltion kuin asuinmaan lainsäädännön nojalla suorittamien eläkkeiden saajat - Oikeus saada luontoissuorituksia asuinmaasta - Asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklassa olevan ilmaisun "eikä oikeutta eläkkeeseen ole" ulottuvuus

(Neuvoston asetuksen N:o 1408/71 28 a artikla)

3. Siirtotyöläisten sosiaaliturva - Sairausvakuutus - Eläkkeensaajien suoritettaviksi tulevat maksut - Asuinvaltio ei saa periä maksuja sellaisista etuuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, joilla on vastaava tarkoitus kuin eläkettä maksavan jäsenvaltion suorittamilla etuuksilla

(Neuvoston asetuksen N:o 1408/71 33 artikla)

4. Siirtotyöläisten sosiaaliturva - Sairausvakuutus - Muun jäsenvaltion kuin asuinmaan lainsäädännön nojalla suoritettavat eläkkeet - Oikeus saada luontoissuorituksia asuinmaasta - Eläkkeensaajilta perittävissä olevat maksut - Kyseisten jäsenvaltioiden vastavuoroisella

luopumisella luontoisetuksista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta ei ole merkitystä

(Neuvoston asetuksen N:o 1408/71 28 a artikla, 33 artiklan 2 kohta ja 36 artiklan 3 kohta)

Tiivistelmä

1. Asetusta N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä oli viimeksi muutettuna tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleella asetuksella N:o 3096/95, sovelletaan henkilöön, joka tämän asetuksen tullessa voimaan jäsenvaltiossa

- asui tässä valtiossa mutta ei työskennellyt siellä ja sai eläkkeellä olevana virkamiehenä eläkettä toisesta jäsenvaltiosta ja

- johon sovellettiin asuinvaltiossaan sellaisia säädöksiä, joilla säännellään niitä sosiaaliturvan aloja, jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan.

Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annettua asetusta N:o 1612/68 ei sen sijaan periaatteessa sovelleta henkilöön, joka on muuttanut jäsenvaltiosta, jossa hän oli lopettanut työskentelyn, jäsenvaltioon, jossa hän ei työskentele eikä hae työtä.

(ks. 35 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

2. Asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä oli viimeksi muutettuna asetuksella N:o 3096/95, 28 a artiklaan sisältyvää ilmaisua "eikä oikeutta eläkkeeseen ole" on tulkittava siten, että ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilölle ei tosiasiallisesti makseta asumiseen perustuvaa eläkettä eikä ansiotyöhön perustuvaa, tämän henkilön asuinmaana olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti myönnettävää eläkettä, eikä tässä yhteydessä ole tarpeen tutkia, olisiko kyseisellä henkilöllä ollut periaatteellinen oikeus näihin eläkkeisiin.

(ks. 50 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

3. Asetuksesta N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä oli viimeksi muutettuna asetuksella N:o 3096/95, ilmenevä ja kyseisen asetuksen 33 artiklassa erityisesti ilmaistu yleinen periaate, jonka mukaan eläkkeensaajalta ei voida pelkän jäsenvaltiossa asumisen perusteella periä pakollisia vakuutusmaksuja sellaisista etuuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, joista jonkin toisen jäsenvaltion laitos vastaa, on esteenä sille, että jäsenvaltio, jonka alueella eläkkeensaaja asuu, perii eläkkeensaajalta lainsäädäntönsä mukaisesti maksuja tai vastaavia suorituksia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyysetuuksien kustantamiseksi, kun edunsaaja saa vastaavaa tarkoitusta varten etuuksia, joiden kustannuksista vastaa eläkkeiden osalta toimivaltaisen jäsenvaltion laitos.

(ks. 57 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta)

4. Asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä oli muutettuna asetuksella N:o 3096/95, 28 a artiklan, joka koskee tilannetta, jossa eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeisiin yhden tai useamman muun jäsenvaltion lainsäädännön kuin asuinmaan lainsäädännön mukaan sekä samanaikaisesti oikeus luontoissuorituksiin asuinmaassaan, ja toisaalta saman asetuksen 33 artiklan 2 kohdan, joka koskee eläkkeensaajilta perittävissä olevia maksuja, tulkinnan kannalta merkitystä ei ole sillä seikalla, että Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat sopineet asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan 3 kohdan ja 15.6.1992 tehdyn pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen (SopS 106/93) 23 artiklan mukaisesti, että ne luopuvat vastavuoroisesti jäsenvaltion laitoksen toisen jäsenvaltion

laitoksen puolesta suorittamista luontoisetuuksista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

(ks. 64 kohta ja tuomiolauselman 4 kohta)

Asianosaiset

Asiassa C-389/99,

jonka Rovaniemen hallinto-oikeus (Suomi) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä asiassa, jonka on saattanut kansallisessa tuomioistuimessa vireille

Sulo Rundgren,

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 useiden säännösten tulkinnasta, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajantasaistettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin tämä oli viimeksi muutettuna tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleella 22.12.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3096/95 (EYVL L 335, s. 10), sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) ja EY:n perustamissopimuksen 6 ja 48 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 ja EY 39 artikla) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. La Pergola (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Wathelet, D. A. O. Edward, P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies: S. Alber,

kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Suomen hallitus, asiamiehinnään T. Pynnä ja E. Bygglin,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinnään P. Hillenkamp ja E. Pietiläinen,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Suomen hallituksen, asiamiehinnään E. Bygglin ja K. Alaviuhkola, ja komission, asiamiehinnään P. Hillenkamp ja E. Pietiläinen, 14.9.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.10.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

Tuomion perustelut

1 Rovaniemen hallinto-oikeus on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 5.10.1999 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen 11.10.1999, EY 234 artiklan nojalla kahdeksan ennakkoratkaisukysymystä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 useiden säännösten tulkinnasta, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajantasaistettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin tämä oli viimeksi muutettuna tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleella 22.12.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3096/95 (EYVL L 335, s. 10; jäljempänä asetus N:o 1408/71), sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) ja EY:n perustamissopimuksen 6 ja 48 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 ja EY 39 artikla) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset ovat tulleet esiin asiassa, jonka Rundgren on saattanut vireille valittaakseen verotuksen oikaisulautakunnan (jäljempänä oikaisulautakunta) päätöksestä, jossa on hylätty Rundgrenin vaatimus siitä, että Suomen viranomaisten hänen maksettavikseen määräämät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut poistettaisiin.

Yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tätä asetusta sovelletaan virkamiehiin ja henkilöihin, joita sovellettavan lainsäädännön mukaan pidetään sellaisina, jos heihin sovelletaan tai on sovellettu sellaisen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon tätä asetusta sovelletaan."

4 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee seuraavia sosiaaliturvan aloja:

a) sairaus- ja äitiysetuuksia;

b) työkyvyttömyysetuuksia - - ;

c) vanhuusetuuksia;

- -

g) työttömyysetuuksia;

- - "

5 Asetuksen N:o 1408/71 8 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

"Kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio voivat tarpeen mukaan tehdä toistensa kanssa sopimuksia, jotka ovat tämän asetuksen periaatteiden ja hengen mukaisia."

6 Asetuksen N:o 1408/71 27-34 artikla sisältyvät asetuksen III osaston 1 lukuun "Sairaus ja äitiys" kuuluvaan 5 jaksoon "Eläkeläiset ja heidän perheenjäsenensä".

7 Asetuksen N:o 1408/71 28 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Eläkeläinen, jolla on oikeus eläkkeeseen yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tai eläkkeeseen kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja jolla ei ole oikeutta etuuksiin sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän asuu, saa siitä huolimatta sellaiset etuudet itselleen ja perheenjäsenilleen sikäli kuin hänellä olisi, ottaen tarvittaessa

huomioon 18 artiklan säännökset ja liitteen VI määräykset, ollut oikeus niihin sen jäsenvaltion tai ainakin yhden eläkkeiden suhteen toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jos hän asui sellaisen valtion alueella. Etuudet annetaan seuraavien edellytysten mukaan:

a) luontoisetuudet annetaan 2 kohdassa tarkoitetun laitoksen puolesta asuinvaltion laitoksesta, niin kuin kysymyksessä oleva henkilö olisi eläkeläinen sen valtion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän asuu, ja hänellä olisi oikeus sellaisiin etuuksiin;

- - .

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa luontoisetuuksien kustannuksista vastaa laitos, joka määrätään seuraavien sääntöjen mukaisesti:

a) jos eläkeläisellä on oikeus mainittuihin etuuksiin yhden ainoan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, kustannuksista vastaa tämän valtion toimivaltainen laitos, tai

b) jos eläkeläisellä on oikeus mainittuihin etuuksiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, niitä koskevat kustannukset kuuluvat sen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen vastattavaksi, jonka lainsäädännön alainen eläkeläinen on ollut pisimmän ajan; - - ."

8 Asetuksen N:o 1408/71 28 a artikla kuuluu seuraavasti:

"Niissä tapauksissa, joissa eläkkeensaaja, jolla on oikeus eläkkeeseen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tai eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, asuu sellaisen jäsenvaltion alueella, jonka lainsäädännön mukaan oikeus saada luontoisetuuksia ei edellytä vakuuttamista tai työskentelyä, eikä oikeutta eläkkeeseen ole, hänelle tai hänen perheenjäsenilleen annettujen luontoisetuuksien kustannuksista vastaa yhden sellaisen jäsenvaltion laitos, joka on toimivaltainen eläkkeiden osalta ja joka määrätään 28 artiklan 2 kohdassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, siihen määrään asti, johon eläkeläisellä ja hänen perheenjäsenillään olisi ollut oikeus tällaisiin etuuksiin sanotun laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan, jos he asuisivat sen jäsenvaltion alueella, jossa tämä laitos sijaitsee."

9 Asetuksen N:o 1408/71 33 artiklassa säädetään eläkeläisten maksamista maksuista. Se kuuluu seuraavasti:

"1. Jäsenvaltion laitoksella, joka on vastuussa eläkkeen maksamisesta ja joka soveltaa lainsäädäntöä, jonka mukaan eläkkeitä vähennetään sairauden ja äitiyden vuoksi perittävien maksujen osalta, on oikeus tehdä tällaiset vähennykset laskettuina kyseisen lainsäädännön mukaan tällaisesta laitoksesta maksettavasta eläkkeestä siihen määrän saakka, johon etuuksia koskevat kustannukset ovat 27, 28, 28 a, 29, 31 ja 32 artiklan mukaisesti sanotun jäsenvaltion laitoksen vastuulla.

2. Jos 28 a artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa etuuksien saavuttaminen sairauden ja äitiyden osalta edellyttää maksujen tai vastaavien suoritusten maksamista asumisen perusteella sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella kyseinen eläkeläinen asuu, näitä maksuja ei makseta."

10 Asetuksen N:o 1408/71 III osaston 1 luvun 7 jaksoon "Korvaukset laitosten kesken" sisältyvässä ainoassa artiklassa eli 36 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltion laitoksen tämän luvun säännösten nojalla toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta antamat luontoisetuudet korvataan täysimääräisesti.

- -

3. Kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio tai näiden valtioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia muista tavoista kustannusten korvaamiseksi tai voivat luopua kaikesta korvaamisesta niiden toimivaltaan kuuluvien laitosten välillä."

11 Asetuksen N:o 1408/71 36 artiklaa vastaavia säännöksiä on työtapaturmien ja ammattitautien johdosta maksettavien etuuksien osalta saman asetuksen 63 artiklassa ja työttömyysetuuksien osalta asetuksen 70 artiklassa.

Kansalliset säännökset ja pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

12 Sairausvakuutuslain (364/1963) 1 §:n mukaan Suomessa asuva henkilö on kansallisuudestaan riippumatta vakuutettu sairauden varalta. Sairausvakuutusmaksut peritään verotuksen yhteydessä. Vakuutetun oikeus etuuksiin ei ole sidoksissa hänen suorittamiinsa maksuihin.

13 Kansaneläkelain (347/1956) 1 §:n mukaan Suomessa asuva 16 vuotta täyttänyt henkilö on vakuutettu vanhuuden, työkyvyttömyyden ja työttömyyden varalta. Saman lain vuosina 1994 ja 1995 voimassa olleiden 3 §:n ja 4 §:n mukaan vakuutetun vakuutusmaksu määrätään hänelle edelliseltä vuodelta, verovuodelta, kunnallisverotuksessa vahvistettujen veroäyrien yhteismäärän perusteella. Vakuutetuilta ei ole 1.1.1996 alkaen enää peritty kansaneläkemaksuja. Oikeus kansaneläkkeeseen ei ole sidoksissa suoritettuihin maksuihin eikä työskentelyyn Suomen tasavallassa, vaan oikeuden saaminen edellyttää yksinomaan, että henkilö on asunut kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kolmen vuoden ajan.

14 Asetuksen N:o 1408/71 8 artiklassa tarkoitettuihin sopimukseen kuuluu myös 15.6.1992 tehty pohjoismainen sosiaaliturvasopimus (SopS 106/93; jäljempänä sosiaaliturvasopimus), joka tuli voimaan 1.1.1994 ja jonka osapuolia sekä Suomen tasavalta että Ruotsin kuningaskunta ovat.

15 Sosiaaliturvasopimuksen 23 artiklan mukaan sopimusvaltiot luopuvat vastavuoroisesti asetuksen N:o 1408/71 36, 63 ja 70 artiklassa mainituista etuuksista aiheutuvien kustannusten kaikesta korvaamisesta.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Alun perin Suomesta kotoisin oleva Sulo David Rundgren, joka on ollut Ruotsin kansalainen 18.7.1975 alkaen, asui Ruotsissa vuosina 1957-1961 ja vuodesta 1964 siihen asti, kun hän muutti pysyvästi takaisin Suomeen 29.9.1989. Hän on saanut Ruotsin lainsäädännön nojalla vuodesta 1986, jolloin hän lopetti työskentelyn, kansaneläkettä ja julkishallinnon palvelussuhteeseensa perustuvaa eläkettä sekä työtapaturman johdosta elinkorkoa. Vuosina 1994-1996 hänellä ei ollut muita tuloja kuin mainitut Ruotsin kuningaskunnasta maksetut eläkkeet ja elinkorot.

17 Ruotsin toimivaltaisten viranomaisten eli Riksskatteverketin ja Riksförsäkringsverketin Rovaniemen hallinto-oikeudelle toimittamista lausunnoista käy ilmi, ettei Rundgren ole suorittanut Ruotsissa mitään sosiaalimaksuja vuosina 1994-1996 saamistaan tuloista mutta näitä tuloja on verotettu ulkomailla asuvien henkilöiden verotuksesta annetun lain mukaisesti.

18 Suomessa Rundgrenin maksettavaksi on hänen vuositulojensa perusteella määrätty vuodelta 1994 kansaneläkevakuutusmaksua 2 299,20 Suomen markkaa (FIM) ja sairausvakuutusmaksua 4 611,21 FIM, vuodelta 1995 kansaneläkevakuutusmaksua 1 279,01 FIM ja sairausvakuutusmaksua 4 091,15 FIM sekä vuodelta 1996 sairausvakuutusmaksua 4 465,40 FIM.

19 Oikaisulautakunta on hylännyt 24.11.1997 tekemällään päätöksellä Rundgrenin vaatimuksen, jonka mukaan Suomen viranomaisten hänen maksettavikseen määräämät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut on poistettava. Rundgrenin mielestä maksut ovat yhteisön oikeuden vastaisia, koska hän saa eläkettä ainoastaan Ruotsin kuningaskunnasta ja koska hän ei ole hakenut Suomen lainsäädännön mukaista kansaneläkettä. Rundgrenin mukaan hänellä ei olisi

tähän jälkimmäiseen eläkkeeseen edes oikeutta, koska hänen tulonsa ovat ylittäneet kansaneläkkeen myöntämiseen asetetun tulorajan. Rundgren on tältä osin esittänyt kansaneläkelaitoksen antaman todistuksen, jonka mukaan hän ei ole hakenut eikä saanut kansaneläkettä Suomesta.

20 Oikaisulautakunta on myöntänyt, ettei Suomessa asuvan eläkkeensaajan tarvitse asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 2 kohdan ja 28 a artiklan mukaan suorittaa sairausvakuutusmaksua, jos hänellä ei ole oikeutta eläkkeeseen Suomessa. Oikaisulautakunnan mukaan näitä säännöksiä ei kuitenkaan voida soveltaa tähän asiaan, koska Rundgren ei ole osoittanut, ettei hänellä ole ollut missään tapauksessa oikeutta saada eläkettä Suomesta.

21 Rundgren on uudistanut oikaisulautakunnalle esittämänsä vaatimukset Rovaniemen hallinto-oikeudessa, joka on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Tulevatko Euroopan talousyhteisön perustamissopimus, sosiaaliturva-asetus (ETY) N:o 1408/71 tai työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annettu asetusta (ETY) N:o 1612/68 sovellettaviksi nyt puheena olevassa asiassa, vaikka Rundgren on muuttanut Ruotsista Suomeen jo 29.9.1989, eli ennen kuin Euroopan talousalueesta tehty sopimus (ETA-sopimus) tuli Suomen osalta voimaan?

2) Mikäli vastaus kohdassa 1 mainittuun kysymykseen on myöntävä, niin onko sosiaaliturva-asetuksen (ETY) N:o 1408/71 28 a artiklassa olevaa ilmausta eikä oikeutta eläkkeeseen ole tulkittava niin, että sen tunnusmerkistö täyttyy jo silloin, kun

a) Rundgrenilla ei ole oikeutta kansaneläkkeeseen, tai

b) kun Rundgrenilla ei ole oikeutta ansiotyöhön perustuvaan eläkkeeseen, vai

c) täyttyykö tunnusmerkistö vasta silloin, kun sekä a) että b) kohdat ovat Rundgrenin osalta yhtäaikaan voimassa?

Onko edellä mainitun ilmauksen tulkinnassa lisäksi lähdettävä siitä, että oikeudella eläkkeeseen tarkoitetaan tässä tapauksessa Rundgrenin periaatteellista oikeutta eläkkeeseen Suomessa, jolloin ei otettaisi huomioon hänen tosiasiallisia olosuhteitaan, kuten hänen Ruotsista saamiensa eläke- ja elinkorkotulojen vaikutusta eläkkeen saamiseen Suomessa, vai tarkoitetaanko eläkeoikeudella konkreettisia olosuhteita, jolloin Rundgrenin Ruotsista saamien tulojen vaikutus eläkkeen saamiseen Suomessa otettaisiin ilmauksen tulkinnassa huomioon?

3) Kuuluvatko sosiaaliturva-asetuksen (ETY) N:o 1408/71 33 artiklan 2 kohdan tarkoittamien maksujen ja vastaavien suoritusten soveltamisalaan sosiaaliturvan saamiseksi sairauden ja äitiyden varalta perittävien maksujen (Suomessa sairausvakuutusmaksu) lisäksi myös vanhuuden, työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalta perittävät maksut (Suomessa kansaneläkevakuutusmaksu)? Jos vastaus mainittuun kysymykseen on kieltävä, niin onko viimeksi mainitut maksut mahdollisesti jätettävä perimättä asetuksen jonkin muun artiklan nojalla, kun otetaan erityisesti huomioon asetuksen 4 artiklan 1 kohdan b, c ja g kohdista ilmi käyvä asetuksen soveltamisala?

4) Mikä vaikutus on sosiaaliturva-asetuksen (ETY) N:o 1408/71 28 a artiklan ja 33 artiklan 2 kohdan tulkinnassa sillä seikalla, että Suomi ja Ruotsi ovat yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa sopineet sanotun asetuksen 36 artiklan 3 kohdan ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen (SopS 106/93) 23 artiklan mukaisesti, että ne luopuvat muun ohella kaikesta hoitoetuuksista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta?

5) Jos edellisessä kohdassa mainitun asetuksen 28 a artiklaa ja 33 artiklan 2 kohtaa sovelletaan niin, että Rundgrenilta voidaan Suomessa periä kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua, niin voiko Rundgren kuitenkin asetuksen 17 a artiklan mukaisesti takautuvasti pyytää tulla suljetuksi asuinvaltionsa Suomen lainsäädännön piiristä, vai onko pyyntö pitänyt tehdä ennen Suomen lainsäädännön mukaisten maksuvelvoitteiden määräämistä? Mitä merkitystä jälkimmäisessä tapauksessa on sillä seikalla, ettei Rundgren mahdollisesti ole ollut tietoinen asetuksen 17 a artiklan suomasta mahdollisuudesta?

6) Onko yhteisön perustamissopimuksen EY 39 artiklaa (aiempi 48 artikla) ja erityisesti työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1612/68 tulkittava siten, että Suomi ei ole oikeutettu nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa perimään Rundgrenilta oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaista kansaneläkevakuutusmaksua ja sairausvakuutusmaksua?

7) Onko sosiaaliturva-asetuksen (ETY) N:o 1408/71 3 artiklaa tai yhteisön perustamissopimuksen EY 12 artiklaa (aiempi 6 artikla) tulkittava niin, että Rundgren on nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa joutunut kielletyn syrjinnän kohteeksi?

8) Voiko Rundgren suoraan vedota yhteisön perustamissopimukseen tai muuhun yhteisön oikeuteen sen vuoksi, että hän on mahdollisesti joutunut maksamaan samalla perusteella veronluontoisia maksuja sekä Suomeen että Ruotsiin johtuen Suomen ja Ruotsin omaksumista erilaisista toteuttamistavoista sosiaaliturvajärjestelmän rahoituksessa?"

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

22 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisen kysymyksensä avulla selvittää, sovelletaanko asetuksia N:o 1408/71 ja N:o 1612/68 pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen.

Asetuksen N:o 1408/71 sovellettavuus

23 On tutkittava, kuuluuko Rundgrenin tapauksen kaltainen tilanne asetuksen N:o 1408/71 ajalliseen, henkilölliseen ja aineelliseen soveltamisalaan.

24 Täältä osin on ensinnäkin huomattava, että asetus N:o 1408/71 tuli Suomen tasavallassa voimaan 1.1.1994 Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) johdosta ja että kyseistä asetusta on sovellettu Suomen tasavaltaan Euroopan unionin jäsenenä 1.1.1995 alkaen. Asetus N:o 1408/71 oli näin ollen Suomessa voimassa vuosina 1994-1996 eli välipäätöksessä tarkoitettuna tarkasteluajanjaksona.

25 Asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan 3 kohdassa todetaan lisäksi nimenomaisesti virkamiesten kuuluvan asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan, jos heihin sovelletaan tai on sovellettu sellaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon kyseistä asetusta sovelletaan.

26 Samoista syistä, joiden vuoksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa 182/78, Pierik, 31.5.1979 antamassaan tuomiossa (Kok. 1979, s. 1977, 4 kohta; Kok. Ep. IV, s. 487), että käsitteellä "työntekijä" tarkoitetaan myös eläkkeellä olevia työntekijöitä, käsitteellä "virkamies", joka sisältyy siihen yleisesti sovellettavaan säännökseen, jossa asetuksen henkilöllinen soveltamisala määritellään, on ymmärrettävä tarkoitettavan eläkkeellä olevia virkamiehiä, jotka eivät enää tee työtä, jos heihin sovelletaan tai on sovellettu sellaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon asetusta N:o 1408/71 sovelletaan (asia C-194/96, Kulzer, tuomio 5.3.1998, Kok. 1998, s. I-895, 26 kohta).

27 Koska Rundgren saa välipäätöksen mukaan julkishallinnon palvelussuhteeseen perustuvaa eläkettä, hän kuuluu eläkkeellä olevana virkamiehenä periaatteessa asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan.

28 On lopuksi aiheellista huomauttaa, että Rundgreniin sovelletaan Suomessa edellä 12 ja 13 kohdassa mainittuja lakeja, joilla taas säännellään sellaisia sosiaaliturvan aloja, jotka kuuluvat asetuksen N:o 1408/71 aineelliseen soveltamisalaan, sellaisena kuin se on määritelty kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa.

29 Pohdittaessa sitä seikkaa, että Rundgren oli jo lopettanut työskentelyn ja muuttanut Ruotsista Suomeen ennen kuin asetus N:o 1408/71 tuli voimaan Suomessa, on huomattava yhteisöjen tuomioistuimen jo aiemmin todenneen, että asetuksen N:o 1408/71 94 artiklan 3 kohdan mukaan tähän asetukseen perustuva oikeus saavutetaan, vaikka se liittyy vakuutustapahtumaan, joka on sattunut ennen kuin tämä asetus on tullut voimaan asianomaisessa jäsenvaltiossa. Yhteisöjen tuomioistuin on myös muistuttanut siitä, että asetuksen N:o 1408/71 94 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kaikki vakuutuskaudet ja tapauksesta riippuen kaikki työskentely- tai asumiskaudet, jotka on täytetty jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa tässä jäsenvaltiossa, otetaan huomioon määritettäessä tämän asetuksen säännösten mukaisesti saavutettuja oikeuksia (asia C-275/96, Kuusijärvi, tuomio 11.6.1998, Kok. 1998, s. I-3419, 24 ja 25 kohta).

30 Näin ollen Rundgren kuuluu asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan siitä huolimatta, että hän oli jo lopettanut työskentelyn ja muuttanut Ruotsista Suomeen, ennen kuin asetus tuli voimaan Suomessa.

31 Edellä esitetyn perusteella asetusta N:o 1408/71 sovelletaan välipäätöksessä kuvatun kaltaiseen tilanteeseen.

Asetuksen N:o 1612/68 sovellettavuus

32 Siltä osin kuin on kyse asetuksen N:o 1612/68 soveltamisesta Rundgrenin tapauksen kaltaiseen tilanteeseen, on syytä muistaa yhteisöjen tuomioistuimen nimenomaisesti todenneen asiassa C-85/96, Martínez Sala, 12.5.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-2691, 32 kohta), että perustamissopimuksen 48 artiklassa ja asetuksessa N:o 1612/68 tarkoitettuna työntekijänä on pidettävä henkilöä, joka tekee määrätyn ajanjakson aikana toiselle tämän johdon alaisena vastiketta vastaan työtä, ja vaikka henkilö työsuhteen päätyttyä pääsääntöisesti menettää asemansa työntekijänä, ei kuitenkaan pidä unohtaa, että tällä asemalla voi olla tiettyjä vaikutuksia myös työsuhteen päättymisen jälkeen (asia C-57/96, Meints, tuomio 27.11.1997, Kok. 1997, s. I-6689, 40 kohta) ja että työtä tosiasiallisesti hakevaa henkilöä on myös pidettävä työntekijänä.

33 Rundgren on kuitenkin lakannut työskentelemästä Ruotsissa vuonna 1986 ja muuttanut vuonna 1989 Suomeen, jossa hän ei ole työskennellyt eikä hakenut työtä.

34 Rundgrenin tilanteen kaltaisessa tilanteessa olevaa henkilöä ei näin ollen voida pitää asetuksessa N:o 1612/68 tarkoitettuna työntekijänä, ja tällainen henkilö voisi saada työntekijöille kuuluvat oikeudet vain aiemman työsuhteensa perusteella, jos, toisin kuin pääasiassa, hän hakisi sosiaalietuutta, joka liittyy olennaisesti tähän työsuhteeseen.

35 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että asetusta N:o 1408/71 sovelletaan henkilöön, joka tämän asetuksen tullessa voimaan jäsenvaltiossa

- asui tässä valtiossa mutta ei työskennellyt siellä ja sai eläkkeellä olevana virkamiehenä eläkettä toisesta jäsenvaltiosta ja

- johon sovellettiin asuinvaltiossaan sellaisia säädöksiä, joilla säännellään niitä sosiaaliturvan aloja, jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan.

Asetusta N:o 1612/68 ei sen sijaan periaatteessa sovelleta henkilöön, joka on muuttanut jäsenvaltiosta, jossa hän oli lopettanut työskentelyn, jäsenvaltioon, jossa hän ei työskentele eikä hae työtä.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

36 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii toisen kysymyksensä avulla selvittämään, tarkoitetaanko asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklaan sisältyvällä ilmaisulla "eikä oikeutta eläkkeeseen ole" asumiseen perustuvaa eläkettä, kuten Suomen lainsäädännön mukaista kansaneläkettä, vai ansiotyöhön perustuvaa eläkettä, jota maksetaan sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella kyseinen henkilö asuu, vai käsittääkö ilmaisu nämä molemmat eläketyypit. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee myös, onko tätä ilmaisua tulkittava siten, että sen toteamiseksi, ettei oikeutta eläkkeeseen ole, on ainoastaan selvitettävä, ettei mitään eläkettä tosiasiallisesti suoriteta asianomaiselle henkilölle, vai onko myös selvitettävä, ettei kyseisellä henkilöllä ole edes periaatteellista oikeutta tällaiseen eläkkeeseen.

37 Kysymyksen ensimmäiseen osaan vastattaessa on huomattava, että asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t alakohdan mukaan eläkkeellä tarkoitetaan muun muassa kaikkia eläkkeitä, mukaan lukien kaikki niiden osat, jotka maksetaan julkisista varoista.

38 On myös huomattava, että kansaneläkelaisissa (347/1956) säädetyllä kansaneläkkeellä on tarkoitus ennen kaikkea vakuuttaa sen piiriin kuuluvat henkilöt vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta ja että Suomen tasavalta on asetuksen N:o 1408/71 5 artiklan mukaisesti antamassaan julistuksessa (EYVL 1999, C 234, s. 3) maininnut kansaneläkelain olevan kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu säädös.

39 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklassa mainittu käsite "eläke" koskee toisaalta Suomen lainsäädännön mukaisen kansaneläkkeen kaltaista asumisperusteista eläkettä, jota on pidettävä muun muassa työkyvyttömyys- ja vanhuusetuutena, ja toisaalta ansiotyöhön perustuvaa eläkettä, jotka maksetaan sen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jonka alueella asianomainen henkilö asuu.

40 Kysymyksen toisen osan yhteydessä Suomen hallitus esittää, että ilmaisulla "oikeus eläkkeeseen" tarkoitetaan periaatteellista eläkeoikeutta, joka syntyy kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön perusteella myös silloin, kun asianomainen henkilö ei ole hakenut eläkettä tai hänelle ei sitä makseta tulojen suuruuden vuoksi. Komissio taas toteaa, että olisi asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklan tavoitteen vastaista katsoa, että jos asianomaisella henkilöllä on periaatteellinen eläkeoikeus, joka ei vielä ole konkretisoitunut eläkkeen tosiasiallisen maksamisen kautta, hänellä on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu "oikeus eläkkeeseen".

41 Tältä osin on todettava, että koska asetuksessa N:o 1408/71 ei ole määritelty ilmaisua "oikeutta eläkkeeseen", vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden oikeussäännön tulkittamisessa on otettava huomioon samalla kertaa säännöksen sanamuoto, asiayhteys ja päämäärät (ks. asia C-84/95, Bosphorus, tuomio 30.7.1996, Kok. 1996, s. I-3953, 11 kohta; asia C-223/98, Adidas, tuomio 14.10.1999, Kok. 1999, s. I-7081, 23 kohta ja asia C-151/98 P, Pharos v. komissio, tuomio 18.11.1999, Kok. 1999, s. I-8157, 19 kohta).

42 Ilmaisia "oikeus eläkkeeseen" käytetään asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklan lisäksi muissa kyseisen asetuksen III osaston 1 luvun 5 jakson säännöksissä sekä etenkin asetuksen 27 ja 28 artiklassa, jotka nekin koskevat eläkkeensaajien oikeuksia sairaus- ja äitiysetuuksiin.

43 Asetuksen N:o 1408/71 27 artiklaa sovelletaan eläkkeensaajaan, jolla on oikeus eläkkeisiin usean jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, joista yhden jäsenvaltion alueella hän asuu, ja jolla on oikeus etuuksiin viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa. Asetuksen 28 artikla taas koskee eläkkeensaajaa, jolla on oikeus eläkkeeseen yhden tai useamman jäsenvaltion muttei kuitenkaan asuinvaltionsa lainsäädännön mukaan ja jolla ei ole oikeutta etuuksiin asuinvaltiossaan. Asetuksen 28 a artiklassa säädetään vastaavasta tilanteesta kuin 28 artiklassa, mutta ainoana erona on, että 28 a artikla koskee henkilöä, jolla on oikeus luontoisetteuksiin asuinvaltiossaan.

44 Asetuksen N:o 1408/71 27, 28 ja 28 a artiklalla on tarkoitus määrittää erilaisissa näiden artiklojen soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa se, minkä laitoksen on suoritettava eläkkeensaajille sairaus- ja äitiysetuudet ja mikä laitos vastaa näistä etuuksista aiheutuvista kustannuksista.

45 Kun eläkkeensaajan asuinvaltiossa ei pidetä luontoisetteuksien saannin edellytyksenä tiettyjen vakuutus- tai työskentelyehtojen täyttymistä, asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklan mukaan näistä etuuksista aiheutuvat kustannukset periaatteessa kuuluvat eläkkeiden osalta toimivaltaisista jäsenvaltioista yhden jäsenvaltion laitoksen maksettaviksi, joten asianomaisen henkilön asuinvaltio ei joudu vastaamaan kustannuksista pelkästään siitä syystä, että hän asuu kyseisessä valtiossa. Tämän säännöksen avulla pyritään välttämään luontoisetteuksia pelkästään asumisen perusteella suorittavien jäsenvaltioiden kuormittamista, ja tämä tavoite pyritään saavuttamaan niin, että laitos, joka vastaa tällaisissa valtioissa saatujen luontoisetteuksien kustannuksista, määritetään niiden samojen säännösten mukaisesti, joita asetuksen 28 artiklan mukaan sovelletaan jäsenvaltioihin, jotka eivät myönnä tällaista oikeutta. Näiden säännösten mukaan asuinvaltion laitos suorittaa luontoisetteudet eläkkeensaajille ja kustannuksista vastaa yksi eläkkeiden osalta toimivaltaisista jäsenvaltioista.

46 Asetuksen N:o 1408/71 27, 28 ja 28 a artiklassa näin käyttöön otetun järjestelmän mukaan luontoisetteuksien kustannuksista vastaa aina eläkkeiden osalta toimivaltaisista jäsenvaltioista yhden jäsenvaltion laitos, edellyttäen, että eläkkeensaajalla olisi oikeus luontoisetteuksiin tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan siinä tilanteessa, että hän asuisi tämän jäsenvaltion alueella. Kun eläkkeiden osalta toimivaltaisia jäsenvaltioita on useita, luontoisetteuksien kustannukset osoitetaan näistä yhden valtion vastattaviksi soveltamalla konkreettisia arviointiperusteita, joita ovat asianomaisen asuinpaikka tai, jos henkilö ei asu yhdessäkään näistä valtioista, kunkin jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan kuulumisen kesto.

47 Tätä järjestelmää sovellettaessa luodaan siis yhteys eläkkeiden maksamista koskevan toimivallan ja luontoisetteuksien kustannuksista vastaamista koskevan velvollisuuden välillä, minkä perusteella voidaan päätellä, että tämä velvollisuus edellyttää sitä, että jäsenvaltio todellakin on eläkkeen maksamisen osalta toimivaltainen valtio. Luontoisetteuksien kustannuksista ei näin ollen vastaa sellaisen jäsenvaltion laitos, joka saattaa vain teoriassa olla toimivaltainen valtio eläkkeen osalta. Tästä seuraa, että kun asetuksen N:o 1408/71 27, 28 ja 28 a artiklassa viitataan eläkkeeseen, johon henkilöllä on oikeus, tällä tarkoitetaan eläkettä, jota on todella maksettu asianomaiselle henkilölle.

48 Tätä tulkintaa tukee myös se seikka, että asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että kun luontoisetteuksien kustannuksista vastaa saman asetuksen 27, 28 ja 28 a artiklan mukaan sellaisen jäsenvaltion laitos, joka vastaa eläkkeen maksamisesta ja soveltaa lainsäädäntöä, jonka mukaan eläkkeitä vähennetään sairauden ja äitiyden vuoksi perittävien maksujen osalta, tällä laitoksella on "on oikeus tehdä tällaiset vähennykset - - tällaisesta laitoksesta maksettavasta eläkkeestä", mikä edellyttää, että kyseistä eläkettä on todella

maksettu.

49 Tältä osin on todettava, että toisin kuin Suomen hallitus väittää, asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 1 kohdan perusteella on pääteltävä, ettei asetuksessa anneta jäsenvaltiolle, jonka alueella eläkkeensaaja asuu, oikeutta vaatia kansallisen lainsäädännön mukaisia sairausvakuutusmaksuja, jotka lasketaan eläkkeensaajan tulojen eli toisen jäsenvaltion maksaman eläkkeen perusteella. Asetuksen 33 artiklan 1 kohdassa annetaan ainoastaan asianomaiselle jäsenvaltion laitokselle oikeus tehdä tässä säännöksessä mainituissa tilanteissa muun muassa sairausetuuksien kattamiseksi vähennyksiä eläkkeestä, josta laitos vastaa, eli kyseisen laitoksen tosiasiallisesti maksamasta eläkkeestä.

50 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklaan sisältyvää ilmaisua "oikeutta eläkkeeseen ei ole" on tulkittava siten, että ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilölle ei tosiasiallisesti makseta Suomen lainsäädännön mukaisen kansaneläkkeen kaltaista asumiseen perustuvaa eläkettä eikä ansiotyöhön perustuvaa, tämän henkilön asuinmaana olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti myönnettävää eläkettä, eikä tässä yhteydessä ole tarpeen tutkia, olisiko kyseisellä henkilöllä ollut periaatteellinen oikeus näihin eläkkeisiin.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

51 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 2 kohdan tai saman asetuksen jonkin muun säännöksen vastaista, että jäsenvaltio, jonka alueella eläkkeensaaja asuu, perii lainsäädäntönsä mukaisesti eläkkeensaajalta maksuja tai vastaavia suorituksia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyysetuuksien kustantamiseksi.

52 Tältä osin on muistettava, että asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 2 kohta koskee saman asetuksen 28 a artiklassa tarkoitettuja tilanteita, joissa asuinpaikan laitoksen tarjoamista sairaus- ja äitiysetuuksista aiheutuvat kustannukset kuuluvat eläkkeiden osalta toimivaltaisista jäsenvaltioista yhden jäsenvaltion laitoksen vastattaviksi. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin todennut, 33 artiklan 2 kohdassa kielletään asuinpaikkana olevaa jäsenvaltiota, jossa on voimassa yleinen vakuutusjärjestelmä ja jonka lainsäädännön mukaan oikeutta eläkkeeseen ei ole, perimästä tässä valtiossa asumisen perusteella eläkkeensaajalta maksuja sellaisten etuuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, joista jonkin toisen jäsenvaltion laitos vastaa (asia C-140/88, Noij, tuomio 21.2.1991, Kok. 1991, s. I-387, 12 kohta).

53 Yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että asetuksen N:o 1408/71 33 artiklassa esitetyt, sairaus- ja äitiysetuuksia koskevat säännöt pohjautuvat siihen yleisempään periaatteeseen, jonka mukaan eläkkeensaajalta ei voida pelkän jäsenvaltiossa asumisen perusteella periä pakollisia vakuutusmaksuja sellaisista etuuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, joista jonkin toisen jäsenvaltion laitos vastaa (edellä mainittu asia Noij, tuomion 14 kohta).

54 Pääasian oikeudenkäynnissä on kyse tilanteesta, jossa Rundgren saa Ruotsin lainsäädännön nojalla kansaneläketä, julkishallinnon palvelussuhteeseen perustuvaa eläkettä sekä työtapaturman johdosta maksettavaa elinkorkoa, ja näillä etuuksilla on vastaava tarkoitus kuin niillä vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeillä, joita kyseinen henkilö voisi periaatteessa saada Suomen lainsäädännön eli tarkemmin ottaen kansaneläkelain nojalla. Jos jälkimmäisen lainsäädännön mukainen kansaneläke on samalla työttömyysetuus, tällainen etuus ei koske Rundgrenia.

55 Rundgren ei näin ollen saisi minkäänlaista täydentävää suojaa, vaikka hän suorittaisi Suomen lainsäädännön mukaiset kansaneläkemaksut, kun otetaan huomioon hänen jo saamansa etuudet.

56 On siis edellä 53 kohdassa mainitun yleisen periaatteen vastaista periaatetta Rundgrenilta Suomen lainsäädännön mukaisten kansaneläkemaksujen kaltaisia maksuja, koska Rundgren saa vastaavaa tarkoitusta varten etuuksia, joiden kustannuksista vastaa hänen eläkkeidensä osalta toimivaltaisen jäsenvaltion eli Ruotsin kuningaskunnan laitos.

57 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksesta N:o 1408/71 ilmenevä ja kyseisen asetuksen 33 artiklassa erityisesti ilmaistu yleinen periaate, jonka mukaan eläkkeensaajalta ei voida pelkän jäsenvaltiossa asumisen perusteella periä pakollisia vakuutusmaksuja sellaisista etuuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, joista jonkin toisen jäsenvaltion laitos vastaa, on esteenä sille, että jäsenvaltio, jonka alueella eläkkeensaaja asuu, perii eläkkeensaajalta lainsäädäntönsä mukaisesti maksuja tai vastaavia suorituksia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyysetuuksien kustantamiseksi, kun edunsaaja saa vastaavaa tarkoitusta varten etuuksia, joiden kustannuksista vastaa eläkkeiden osalta toimivaltaisen jäsenvaltion laitos.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

58 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään, mikä vaikutus on asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklan ja 33 artiklan 2 kohdan tulkinnassa sillä seikalla, että Suomi ja Ruotsi ovat sopineet asetuksen 36 artiklan 3 kohdan ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 23 artiklan mukaisesti, että ne luopuvat vastavuoroisesti jäsenvaltion laitoksen toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta suorittamista luontoisuuksista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

59 Tältä osin on ensinnäkin huomattava, että asetuksen N:o 1408/71 36 artikla kuuluu jaksoon, jonka otsikkona on "Korvaukset laitosten kesken".

60 Asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan tarkoituksena on täsmentää, mitä merkitystä laitosten välisten suhteiden kannalta on sillä seikalla, että jäsenvaltion laitos huolehtii luontoisuuksista toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta.

61 Asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan 1 kohdan mukaan sairaus- tai äitiysetuuksia suorittaneella laitoksella on oikeus saada etuuksista vastaavalta laitokselta täysimääräinen korvaus. Saman asetuksen 36 artiklan 3 kohdan mukaan kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio voivat kuitenkin luopua kaikesta korvaamisesta niiden toimivaltaan kuuluvien laitosten välillä, jolloin luontoisuuksien kustannuksista vastaavalle laitokselle kuuluvaa korvausvelvollisuutta ei panna täytäntöön.

62 Edellä esitetyn perusteella voidaan päätellä, että asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan tarkoituksena on ainoastaan täsmentää, mitä rahoitusvaikutuksia kyseisille laitoksille aiheutuu saman asetuksen III osaston 1 luvun säännöksistä, eikä sillä ole tarkoitus poiketa saman asetuksen 28 a artiklassa vahvistetusta säännöstä, jonka mukaan tässä säännöksessä tarkoitettussa tilanteessa eläkkeensaajalle suoritettavien luontoisuuksien kustannuksista vastaa eläkkeiden osalta toimivaltaisista jäsenvaltioista yhden jäsenvaltion laitos.

63 Myöskään sovellettaessa asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 2 kohtaa, joka koskee eläkkeensaajalta perittävissä olevia maksuja, merkitystä ei ole sillä, että jotkin jäsenvaltiot käyttävät saman asetuksen 36 artiklan 3 kohdan mukaista oikeuttaan luopua kaikesta korvaamisesta niiden toimivaltaan kuuluvien laitosten välillä.

64 Neljanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklan ja 33 artiklan 2 kohdan tulkinnan kannalta merkitystä ei ole sillä seikalla, että Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat sopineet asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan 3 kohdan ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 23 artiklan mukaisesti, että ne luopuvat vastavuoroisesti jäsenvaltion laitoksen toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta suorittamista luontoisuuksista

aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Viides, kuudes, seitsemäs ja kahdeksas ennakkoratkaisukysymys

65 Kolmanteen kysymykseen esitetyn vastauksen valossa ei ole enää syytä vastata viidenteen, kuudenteen, seitsemänteen ja kahdeksanteen kysymykseen, joissa tiedustellaan lähinnä, olisiko Rundgren voinut tilanteessa, jossa Suomen lainsäädännön mukaisten kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen periminen Rundgrenilta ei olisi ollut ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 III osaston 1 luvun 5 jakson säännösten kanssa, välttyä näiden maksujen maksamiselta saman asetuksen 17 a artiklan perusteella (viides kysymys), perustamissopimuksen 48 artiklan ja asetuksen N:o 1612/68 perusteella (kuudes kysymys), asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan ja perustamissopimuksen 6 artiklan perusteella (seitsemäs kysymys) tai muun yhteisön oikeuden perusteella (kahdeksas kysymys).

Päätökset oikeudenkäyntikuluista

Oikeudenkäyntikulut

66 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Suomen hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Päätöksen päätösosa

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Rovaniemen hallinto-oikeuden 5.10.1999 tekemällään välipäätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä oli viimeksi muutettuna tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleella 22.12.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3096/95, sovelletaan henkilöön, joka tämän asetuksen tullessa voimaan jäsenvaltiossa

- asui tässä valtiossa mutta ei työskennellyt siellä ja sai eläkkeellä olevana virkamiehenä eläkettä toisesta jäsenvaltiosta ja

- johon sovellettiin asuinvaltiossaan sellaisia säädöksiä, joilla säännellään niitä sosiaaliturvan aloja, jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan.

Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1612/68 ei sen sijaan periaatteessa sovelleta henkilöön, joka on muuttanut jäsenvaltiosta, jossa hän oli lopettanut työskentelyn, jäsenvaltioon, jossa hän ei työskentele eikä hae työtä.

2) Asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä on muutettuna asetuksella N:o 3096/95, 28 a artiklaan sisältyvää ilmaisua "oikeutta eläkkeeseen ei ole" on tulkittava siten, että ilmaisulla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilölle ei tosiasiallisesti makseta Suomen lainsäädännön mukaisen kansaneläkkeen kaltaista asumiseen perustuvaa eläkettä eikä ansiotyöhön perustuvaa, tämän henkilön asuinmaana olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti myönnettävää eläkettä, eikä tässä yhteydessä ole tarpeen tutkia, olisiko kyseisellä henkilöllä ollut periaatteellinen oikeus näihin eläkkeisiin.

3) Asetuksesta N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä on muutettuna asetuksella N:o 3096/95, ilmenevä ja kyseisen asetuksen 33 artiklassa erityisesti ilmaistu yleinen periaate, jonka mukaan eläkkeensaajalta ei voida pelkän jäsenvaltiossa asumisen perusteella periä pakollisia vakuutusmaksuja sellaisista etuuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, joista jonkin toisen jäsenvaltion laitos vastaa, on esteenä sille, että jäsenvaltio, jonka alueella eläkkeensaaja asuu, perii eläkkeensaajalta lainsäädäntönsä mukaisesti maksuja tai vastaavia suorituksia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyysetuuksien kustantamiseksi, kun edunsaaja saa vastaavaa tarkoitusta varten etuuksia, joiden kustannuksista vastaa eläkkeiden osalta toimivaltaisen jäsenvaltion laitos.

4) Asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajantasaistettuna asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä on muutettuna asetuksella N:o 3096/95, 28 a artiklan ja 33 artiklan 2 kohdan tulkinnan kannalta merkitystä ei ole sillä seikalla, että Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat sopineet asetuksen N:o 1408/71 36 artiklan 3 kohdan ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen 23 artiklan mukaisesti, että ne luopuvat vastavuoroisesti jäsenvaltion laitoksen toisen jäsenvaltion laitoksen puolesta suorittamista luontoisuuksista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.